

REZUMAT AL TEZEI DE ABILITARE

Valori, scopuri și criteriile evaluative în designul instituțional. Câteva contribuții la analiza normativă a politicilor publice

ALEXANDRU VOLACU

Analiza politicilor publice reprezintă una din componentele centrale ale administrației publice, ca domeniu de cercetare științifică. Un instrument pentru înțelegerea procesului de dezvoltare al politicilor - perceput uneori ca rudimentar de către cercetătorii contemporani din domeniul științelor administrative, dar care încă poate avea o funcție euristică utilă – este ciclul politicilor publice. Acesta își are originile în anii `50, în lucrările lui Harold Lasswell, fiind rafinat succesiv de alți autori până în perioada actuală, varianta larg utilizată în prezent a ciclului constând în cinci etape: (1) stabilirea agendei, (2) formularea politicii, (3) adoptarea politicii (sau luarea deciziei), (4) implementarea politicii, și (5) evaluarea politicii.

Contribuțiile mele la domeniul de cercetare al științelor administrative pot fi descrise plecând de la acest cadru general binecunoscut. Ele vizează în principal cea de-a doua și cea de-a cincea etapă, anume formularea și evaluarea politicilor, fiind legate printr-un fir metodologic comun, anume cel al analizei normative. Adeseori, analiza prescriptivă și evaluativă a politicilor este ghidată de măsura în care acestea sunt eficiente și eficace. Deși aceste două considerente sunt, cu siguranță importante, ele nu epuizează setul de valori pe care politicile publice ar trebui să le urmărească și în raport cu care pot fi evaluate după implementare. Analiza normativă caută să depășească preocuparea exclusivă îngustă pentru eficiență și eficacitate, examinând politicile publice și din perspectiva altor valori, cum ar fi egalitatea, echitatea, meritul, libertatea, autonomia, legitimitatea, democrația, precum și altele. Pe de o parte, această abordare are o dimensiune prescriptivă, fiind așadar esențială în etapa formulării politicilor, deoarece vizează stabilirea unor obiective (în termenii valorilor pe care urmărim să le satisfacem mai bine prin politica respectivă) ce de multe ori implică în mod direct construirea unui anumit tip de politică

și eliminarea altora. Pe de alta, ea are și o dimensiune evaluativă, fiind esențială în etapa cu același nume, deoarece oferă un cadru axiologic prin care putem analiza dacă o politică a generat efectele pozitive scontate (în termenii valorilor urmărite) și, eventual, dacă a generat alte efecte indezirabile. Majoritatea lucrărilor mele de până în acest moment reprezintă fie analize de acest tip, fie contribuții care au implicații de cel mai multe ori directe pentru analiza prescriptivă sau evaluativă a unor politici publice.

Teza este împărțită în cinci capitole (exceptând capitolul introductiv), primele trei prezentând principalele mele contribuții științifice în cadrul descris anterior, ultimele două referindu-se la alte activități care nu sunt strict legate de publicarea rezultatelor științifice, dar pot fi considerate relevante în vederea abilitării, respectiv direcțiile profesionale viitoare.

Capitolul 2 prezintă câteva contribuții ce au un caracter predominant metodologic. Orice model teoretic, fie el științific sau normativ, poate lua în calcul doar un număr limitat de elemente ca inputuri și, în baza acestora, genera un set de outputuri. O întrebare fundamentală este cât de idealizate ar trebui să fie aceste inputuri și outputuri, atunci când avem în vedere modele normative cu rol prescriptiv și/sau evaluativ în analiza politicilor publice? Această întrebare este obiectul principal de studiu al unei direcții de cercetare cunoscute sub numele de dezbateră teorie ideală/non-ideală, prezentată în acest capitol în contextul propriilor mele lucrări ce o privesc. A doua parte a capitolului se înscrie în aceeași arie metodologică, însă are și un caracter vădit practic, fiind reprezentat de rolul și aplicarea analizei conceptuale în designul instituțional.

În capitolul 3 sunt descrise principalele mele contribuții la tipul de analiză valorică descris mai sus, împreună cu implicațiile acestora pentru ciclul politicilor publice. În prima parte a capitolului sunt descrise lucrările poziționate în literatura dreptății distributive, ce caută să articuleze concepții plauzibile ale dreptății, ce ar putea ghida designul instituțional și ar putea fi folosite în evaluarea politicilor. A doua parte a capitolului se concentrează pe o perspectivă specifică desprinsă din această literatură, regăsită sub eticheta de *limitarism*, însă cu implicații practice imediate în ceea ce privește un tip anumit de politici, i.e. politicile fiscale. În fine, în cea de-a treia parte a capitolului prezint o serie de analize normative aplicate direct în anumite contexte relevante pentru administrația publică, cum ar fi noul management public, politicile cu privire la migrație (și, în particular, la fenomenul de brain drain) și politicile de mediu.

Capitolul 4 discută principalele mele contribuții la o arie particulară de politici publice, anume politicile electorale. În prima parte prezint o serie de lucrări publicate pe tema votului obligatoriu, ce adunate laolaltă constituie una dintre cele mai extinse critici la adresa acestei politici existentă în literatura normativă contemporană. În a doua parte sintetizez contribuțiile mele la problema alocării drepturilor electorale, ce se împart în contribuții mai generale aplicabile tuturor grupurilor excluse de la vot în uneme democrații contemporane, cât și contribuțiile specifice la literatura mai îngustă a excluderii electorale bazate pe vârstă. În a treia parte prezint alte publicații din aria mai generală a politicilor electorale, neîncadrabile în primele două categorii, vizând politicile cu privire la tranzacționarea voturilor, politicile electorale în contextul pandemiei COVID-19, și o serie de lucrări introductive ce se concentrează pe datoriile morale pe care le avem în privința votului, și care stau la baza justificării anumitor politici electorale.

În capitolul 5 ofer o perspectivă de ansamblu cu privire la alte activități relevante pentru obținerea atestatului de abilitare și implicării în coordonarea de studii doctorale. Acestea sunt divizate în patru arii. Prima dintre ele se referă la atragerea fondurilor de cercetare, atât la nivel național cât și internațional, fie ca director fie ca cercetător în cadrul unei echipe mai largi de proiect. A doua se referă la aspectele legate de predare și la competențele acumulate în contextul predării unei game largi de subiecte, predominant din zona administrației publice, dar și a științelor politice, eticii, studiilor europene, gândirii critice, sau leadershipului. A treia se referă la alte activități academice, cu o dimensiune centrală de internaționalizare, cum ar fi participarea în colective editoriale, recenzarea articolelor academice sau organizarea de conferințe internaționale. În fine, cea de-a patra se referă la diseminarea publică a contribuțiilor științifice.

În fine, ultimul capitol este rezervat perspectivelor de dezvoltare a carierei pe termen scurt și lung. Discuția privește pe de o parte direcțiile de cercetare unde subliniez atât intenția de a continua unele dintre temele abordate până acum (în special cele discutate în capitolul 4), dar și o viitoare aplecare spre anumite teme ce țin mai degrabă de etapa stabilirii agendei și de etapa luării deciziei, în contextul ciclului politicilor publice. Iar pe de cealaltă parte, capitolul oferă o descriere succintă a obiectivelor în privința accesării unor fonduri de cercetare pe termen scurt, dar și mediu, precum și alte activități relevante în contextul obținerii atestatului de abilitare.

